לרבנן הוכפלה לבונתו או לא מי אמרינן מתוך שהוכפלה סלתו הוכפלה לבונתו או דילמא מאי [א]דגלי גלי מאי דלא גלי לא גלי ושמן בין (א) לאבא יוסי בן דוסתאי ובין לרבנן מהו אמר רבא ת"ש [ב]ה' קמצין הן ואם איתא זימנין דמשכחת לה ז' [ג]דאי לא קתני יתיב רב פפא וקאמר לה להא שמעתא אמר ליה רב יוסף בר שמעיה לרב פפא והא מעלה קומץ בחוץ דאי הוה וקתני מאי הוי עלה אמר ר"נ בר יצחק ת"ש דתניא [א] כ"ג שמת ולא מינו אחר תחתיו שלימה שחרית ושלימה בין הערבים ומפריש לה ב' קמצין קומץ שחרית וקומץ בין הערבים ומפריש לה שלשת לוגין לוג ומחצה שחרית לוג ומחצה בין הערבים מני אילימא רבנן מאי שנא לבונתה דהוכפלה ומאי שנא שמנה דלא הוכפלה אלא אבא יוסי בן דוסתאי היא דאמר חביתי כ"ג בעלמא שני קמצין בעיא ולבונה לא הוכפלה ושמן לא הוכפל ומדשמן לאבא יוסי בן דוסתאי לא הוכפלה [ד]לבונתה ושמנה לרבנן נמי לא הוכפלו א"ר יוחנן הלכה כאבא יוסי בן דוסתאי ומי א"ר יוחנן הכי והא [ו]א"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן חמשה קמצין הן [ז]אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן:

הדרן עלך התכלת

כל [ח]המנחות באות מצה [ט]חוץ מחמץ שבתודה [י]ושתי הלחם שהן באות חמץ ר"מ אומר [ב] השאור בודה להן מתוכן ומחמצן ר' יהודה אומר אף היא אינה מן המובחר אלא [ה]מביא את השאור ונותנו לתוך המדה וממלא את המדה אמרו לו אף היא היתה חסרה או יתרה: **גמ'** בעא מיניה רבי פרידא מרבי אמי מנין לכל המנחות שהן באות מצה מנלן דכתיב בה כתיב בה דלא כתיב בה כתיב בה

זאת

[ו]**ולא מינו אחר.** דקריבה שלימה: **לרבנן הוכפלה לבונתו.** שיהא קומץ שחרית וקומץ בערב דבשלמא לאבא יוסי לא מבעיא ליה דלא הוכפל שיהא שני קמצים לכל הקטרה דלא מצינו ב' קמצים בהקטרה אחת: **מאי דגלי גלי.** סלת גלי קרא בהוספה כדאמרינן לעיל (דף נא.) לרבי יהודה מאותה[י] ולר"ש מכליל תקטר[ח]: **ושמן.** מבעיא ליה אליבא דכולהו אם צריך להביא ג' לוגין לכל עשרון דעד שלא ימות היה מביא ג' לוגין [ג] וחולקן[ט] לוג ומחצה לחצי עשרון דשחר ולוג ומחצה לבין הערבים השתא מאי: **ה' קמצין הן.** בפרק האומר הרי עלי עשרון (לקמן דף קו:) חשיב [ד] והאי קומץ לבונה של חביתין לא חשיב התם משום דלחצאין קרב ובשלימה קמיירי ולא בחצאין ואם איתא דכי מת כ"ג [ה] קרבו שלם בכל הקטרות זימנין דמשכחת [ו] [י][שבעה] כגון ב' קמצים של חביתין דהא התם קא חשיב ב' קמצים של בזיכי לחם הפנים אע"ג דחד קרבן נינהו וה"נ ליחשוב: ומשני לעולם אימא לך דהוכפל והאי דלא חשיב להו משום דאי מת כהן לא קתני אלא בקריבים כדרכן קא מיירי: **להא שמעתא.** דאי לא קתני: **והא מעלה קומץ בחוץ.** דקתני ליה התם גבי ה' קמצין דאי עבר והעלהו בחוץ חייב[כ] וקתני ליה [ז] נמי ש"מ דאם איתא דהוכפל ליתנינהו ואפילו לאי: **מאי הוי עלה.** דהא לא תנינן ליה בהדיא: **אלא אבא יוסי דאמר חביתין דעלמא.** נמי בחיי כהן בעי ב' קמצין הילכך הא נמי ב' קמצין וקתני לוג ומחצה שחרית כו' אלמא שמן לא הוכפל ואיפשיטא בעיא דשמן לאבא יוסי ומדשמן לאבא יוסי לא הוכפל דמאי דלא גלי לא גלי לרבנן נמי לבונה ושמן לא הוכפלו דמאי דלא גלי לא גלי דאינהו לא פליגי אלא בלבונה מחיים אבל בלאחר מיתה אי הוכפל אי לא הוכפל לא פליגי: **הילכתא כאבא יוסי.** דאמר בחיי כהן מקריב קומץ לבונה שחרית וקומץ ערבית: **ותנן ה' קמצין הן.** ולא חשיב ליה לקומץ דחביתין משום דלחצאין קרב ואם איתא דקרב שלם ליתני ז' קמצים הן: **אמוראי נינהו.** מר אמר כסתם משנה אמר רבי יוחנן ומר אמר הלכה כאבא יוסי אמר רבי יוחנן

הדרן עלך התכלת

כל המנחות. חוץ מחמץ שבתודה. דכתיב על חלות לחם חמץ וגו' (ויקרא ז) ושתי הלחם דכתיב חמץ תאפינה (שם כג): **שאור בודה להן מתוכו.** מתוך עשרון דתודה ושתי הלחם היה מוציא שאור שהוא[ט] גס מן הסלת מעט לאחר שנמדד וטומנו בסלת ומתחמץ מאליו וממנו מחמץ את השאר [ח]: **אף היא אינה מן המובחר.** שאינה מחמצת יפה לפי שאין לה שאור מחומץ יפה: **אלא מביא שאור.** המחומץ יפה מתוך ביתו ונותן לתוך העשרון ומוסיף וממלא סלת: **אף היא היתה יתרה או חסרה.** כגון אם השאור עבה ומגובל בקושי במעט מים אינו מחזיק נפח גדול כאילו היה קמח וממלא העשרון יתר לפי שאם לא היה שאור מגובל היה נפחו גדול מעכשיו ואם אינו מגובל יפה שנתן בו מים הרבה נמצא נפחו גדול משאילו היה קמח וממלא העשרון חסר שאם לא בשביל המים לא היה מלא: **גמ' דכתיבא כתיבא.** אותה מנחה שכתוב בה מצה כגון מנחת מאפה ומנחת מחבת הרי כתיב בה ודלא כתיבא אתא מהאי קרא דכ"ל לכל המנחות

בלו

לרבנן הוכפלה לבונתו. אבל לאבא יוסי בן דוסתאי כיון דצריך קומץ בבוקר וקומץ בערב לא שייך לאיכפולי טפי משיעור שלם [ה] דלרבנן הוא דבעי אי בעינן שלם בלבונה כי היכי דבעינן שלם בעשרון אבל משמן בעי [ו] (טפי) לאבא יוסי בן דוסתאי נמי דבכל יום לא היה רק לוג ומחצה בבוקר וכן בערב והשתא נמי אי דילמא לכל עשרון היו ג' לוגין וזו היא בלילתן: **הלכה כאבא יוסי בן דוסתאי.** תימה הילכתא למשיחא [ס]:

הדרן עלך התכלת

כל המנחות באות מצה חוץ מחמץ שבתודה ושתי הלחם. שתי הלחם ניחא דכ"ל בהדי שאר מנחות דאיקרי מנחה [ט] כדאמר בפרק התכלת (לעיל דף מו:) אבל לחמי תודה [ע] לא אשכחן [י] ומ"מ ניחא לאשמועינן דינא: **בודה.** בדל"ת גרסינן בערוך ופי' לשון הוצאה כמו (מלכים א יב) בחודש אשר בדא מלבו (נחמיה ו) כי מלבך אתה בודאם: **חסרה או יתרה.** מכאן פי' הרב רבינו חיים דכשמודדין במדה בפסח או לצורך חלה אין להכביד [יא] על הסלת דא"כ נמצאת יתרה כמו לענין מנחות ועוד אמרינן לקמן (דף פז.) גודשא תילתא: **מנין** לכל המנחות שהן באות מצה כו'. תימה מתני' היא (לקמן דף נה.) דתנן כל המנחות נילושות בפושרים ומשמרס שלא יחמיצו כו' שנאמר כל המנחה [יב] [פ] כל תאפה חמץ וה"נ דרשי' לקמן בגמ' (שם) שאר מנחות מנין ת"ל כל המנחה ועוד משמע דשייך לרבויי טפי מההוא קרא דכל מנחה ממאי דמרבה מהאי קרא דזאת תורת המנחה דמייתי הכא דמההוא לא שייך לרבויי אלא מנחות שיש בהם דין הכתוב בפרשה הגשה קמיצה ולבונה כגון מנחת סלת ומחבת ומרחשת אבל מכל המנחה איתרבו אפילו מנחת העומר ומנחת קנאות ומנחת כהן ומנחת [נסכים] ולחם הפנים ונראה לפרש דרבי אמי לא רצה להביא לן הא דדרשינן מייתורא דקראי [יג] [צ] (אלא) לפי שהיה סבור דאפילו למצוה קא מיבעיא ליה היכא דלא כתיבא מצה הביא לו מקראות פשוטות ותמה על שאלתו והשיב לו דכתיבא כתיבא כגון מחבת ומאפה דלא כתיבא כגון מנחת סלת ומרחשת כתיב זאת תורת וה"ה דאכתי מהנך קראי לא ידעינן כולהו שאר מנחות [ק] עוד משמע דמנחת סלת נמי כתיבא דאותה פרשה דזאת תורת דכתיב בה מצות תאכל פשטיה דקרא במנחת סלת [ר] [כתיב] דכתיב מסלת המנחה ומשמנה ומזאת תורת מרבי מרחשת ומהשתא מציעו למימר דנתרבו כל מנחות אפילו אותם דאין בהם הגשה קמיצה ולבונה כי היכי דמרבינן מרחשת אע"ג דלא איירי בה קרא אבל קשיא א"כ כל המנחה לרבות שאר מנחות למה לי דאם נאמר ללאו א"כ היכי מייתי לעכב מלא תאפה דלקמן דריש ליה על הכלל ור"ת מפרש דמיבעיא ליה לרבי פרידא מנלן דבאות מצה ולא שיאור ומלוט דאי מלא תעשה חמץ דמתני' הוה אמינא שיאור ומלוט שרי א"ל דכתיבא כתיבא אלמא מצות בעינן ושיאור ומלוט לאו מצה היא א"ל לעכב קא מיבעיא לן מנלן דמיפסלא אם הביא שיאור ומלוט א"ל דכתיב לא תאפה חמץ דמשמע אלא מצה דכתיב באותה פרשה [יד] ורב חסדא פריך דילמא [ש] מלא תאפה חמץ אלא שיאור אע"ג דככר כתיב לא תעשה איצטריך טובא לכדדרשינן לקמן ופי' זה דחוק ומגומגם:

כי

עין משפט נר מצוה

קנז א מיי' פ"ג מהל' תמידין ומוספין הלכה כב:

א ב מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הל"ד:

ב ג מיי' פ"ה מהל' מעה"ק הל"ז:

ג ד מיי' פ"ה מהל' תמידין ומוספין הל"ט ופי"ב מהל' מעה"ק הל"ג:

ד ה מיי' פ"ה שם ופי"ט מהל' מעה"ק הל"ח:

* * *

מוסף רש"י

הלכה כסתם משנה. כמי שהוא סידר המשנה, וכשראה דברי חכם ישרו בעיניו שנאן סתם, ולא הזכיר שם אומרו עליהן כדי שלא יהו שנויה מפי יחיד ונראין כאילו נשנו מפי המרובים ויעשו כמותן (ביצה ב:). אמוראי נינהו ואליבא דר' יוחנן. מר אמר דלא כ"ל ר' יוחנן למימר הלכה כסתם משנה, אלא היכא דסבירא ליה אמר בסיפא הלכה כמשנה זו, ולמוריה אמריה אמר משמיה דר' יוחנן הלכה כסתם משנה (חולין מג. עי"ש).

סליק פרק התכלת

* * *

שיטה מקובצת

א] תיבות כ"ג שמת ולא מנו אחר תחתיו נמחק: ב] אומר שאור אות ה' נמחק: ג] לוגין. וחולקן: ד] חשיב. להו: ה] כ"ג. קרב: ו] הקטרות דזמנין דמשכחת לה שבעה: ז] ליה. והכי נמי אם איתא: ח] השאר. דממקום אחר לא היה יכול להביא שאור שלא תהא מנחה יתירה הפ"ד: ט] מנחה. ס"א כדכתיב וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה: י] אשכחן. עיין ברש"י דף מו ע"א: יא] להכביד וצריך להניח הקמח בנחת. תו"ח: יב] המנחה. לא תעשנה חמץ: יג] תיבת אלא נמחק: יד] באותה פרשה. אבל קרא דלא תעשה דלקמן לא כתיב מצות באותה פרשה:

מסורת הש"ס

א) [מ"ק ז: זבחים ז: יד:], ב) [לקמן קו:], ג) [פסחים קה. יבמות י.], ד) [שבת מו. וש"נ], ה) [יבמות מו: גיטין סא: חולין מג. נדה ט:], ו) עיין לעיל, ז) [ויקרא ו], ח) [שם], ט) נ"ל והוציא, י) נ"ק, כ) שהיה. נ"ק, ל) מ"ב הפ"ד אח"כ ד"ה וקתני ליה ש"מ אפילו דאי קתני ואם איתא דהוכפל ליתנינהו הפ"ד. נ"ק, מ) ולרבנן. נ"ק, נ) נ"ק ת"ו, ס) [ע' תוס' זבחים דף מה. ד"ה הלכתא וכו' ועם כמה שכתבתי שם על הגליון], ע) [כלומר כדלעיל מו: פסיק אבל לחמי תודה לא איקרי מנחה], פ) ונ"ל לא תעשה חמץ וה"נ. נ"ק, צ) נ"ק ת"ו, ק) ועוד דמשמע. נ"ק, ר) נ"ק, ש) לא. נ"ק.

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' אבא יוסף בן דוסתאי כצ"ל וכן בכל העמוד:

* * *

רבינו גרשום

בערבית אף הא נמי. פליגי בה במנחת חביתין דעלמא היכא דלא מת כ"ג. מפריש לה ב' קמצין של לבונה. כ"ג שמת ולא מינו כהן אחר ואמר לרבנן דאמרי בעלמא משום דליכא אלא עשרון אחד ולא בעינן ב' קמצין הכא דאיכא עשרונות כדאמרי' שלימה שחרית ושלימה בין הערבים מי אמרי' ב' קמצין אי לא או דילמא מאי דגלי כדכתיב אותה שלימה גלי. אליבא דאבא יוסף לא תיבעי לך דהשתא בעלמא דליכא אלא עשרון אחד בעי ב' קמצין כ"ש הכא. ושמן מיבעיא לי אפילו לאבא יוסי אי אמרינן דהוכפל דמפריש ג' לוגין שחרית וג' לוגין בין הערבים. ת"ש ה' קמצין הן כדאמרי' בפירקין בתרא האומר הרי עלי לבונה לא יפחות מקומץ וכו'. ואם איתא דסבירא להו לרבנן דהיכא דמת כ"ג בעינן ב' קמצין א"כ משכחת לה ו' אלא לעולם לרבנן לא הוי אלא קומץ א' לשחרית ולבין הערבים. ואי אמרת א"כ ליתני ו' קמצין הן והאי קומץ דחביתין להוי ששי. הא לא קשיא כיון דהאי קומץ דחביתין לא קריב שלם אלא חציו בבקר וחציו בערב לא קתני ליה והא מעלה קומץ בחוץ דאי הוא דלא הוי לכתחילה אלא דאי עבר. אליבא רבנן דלא בעו בעלמא אלא קומץ אחד מאי שנא לבונתה דהוכפל דקתני מפריש לה ב' קמצין ומדשמן לאבא יוסי לא הוכפל אלא כחביתין דעלמא היכא דלא מת (א) ולא לבונה נמי לרבנן נמי לבונתה ושמנה לא הוכפלו. ותיפשוט מיהא הא דקא בעי ר' יוחנן דלבונה לרבנן ושמן בין לאבא יוסי ובין לרבנן דלא הוכפל. הלכה כאבא יוסי בן דוסתאי דמפריש לה ב' קומצי לבונה לכל חביתין אפילו לעלמא:

הדרן עלך התכלת

כל המנחות דכתיבא בהדיא. מצה כתיבא:

א) נ"ל לבונתה ושמנה לרבנן נמי לא הוכפלו וכו'.